

VREEDZAAM VERZET IN PALESTINA EN ISRAËL

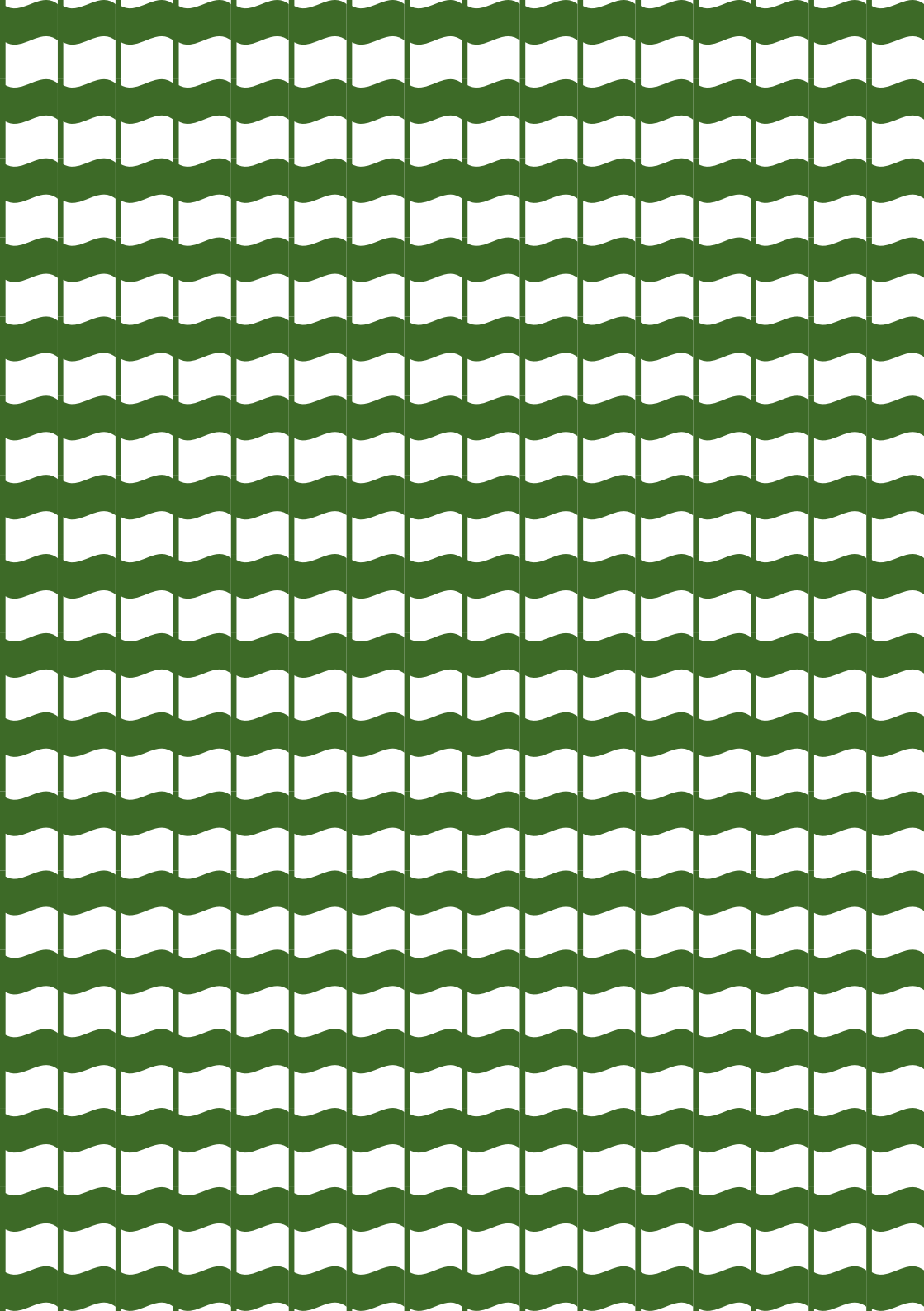
EXPO

Broederlijk Delen

OMDAT HET ZUIDEN PLANNEN HEFT

WWW.BROEDERLIJKDELEN.BE

WREEDZAZAM

مجلس الطلبة

Palestijnse jongeren doen parkour.

© Ann Paquier

Vreedzaam verzet onder de radar

De Israëlich-Palestijnse kwestie roept meestal negatieve associaties op. Woorden als geweld, haat en uitzichtloosheid zijn troef. Toch zijn er ook talloze mensen die geweldloos voor verandering opkomen. Dit vreedzame verzet speelt zich vaak af onder de radar. Broederlijk Delen belicht het en toont een andere kant van het Israëlich-Palestijns conflict.

Palestijnen associëren geweldloos verzet vaak met het woord soemoed, veerkracht. Het is de dagelijkse strijd om waardigheid en basisrechten als onderwijs en bewegingsvrijheid. Dit verzet is ook sterk gelinkt aan het verlies van land. Onder de slogan ‘Wij blijven hier’ weigeren Palestijnen nog meer land op te geven en organiseren ze vreedzame acties tegen de bezetting. Voor veel Palestijnen is voortdoen met hun leven het grootste verzet.

Ontheemding tekent de Palestijnse geschiedenis. Na de oorlog van 1948 werd Israël uiteindelijk opgericht op 78 % van historisch Palestina. In 1967 bezette Israël de Westelijke Jordaanoever, Oost-Jeruzalem en de Gazastrook en startte er de bouw van nederzettingen.

Een hobbelig pad naar vrede

Israëlische mensenrechtenactivisten steunen Palestijnen in hun strijd om basisrechten omdat ze menen dat het lot van beide volkeren met elkaar verbonden is. Daarnaast leveren ze een strijd voor de ziel van Israël. Ze geloven dat de bezetting de waarden en veiligheid van Israël ondermijnt.

Wat deze verzetshelden verbindt, is de hoop dat een andere toekomst mogelijk is. Ze bieden een tegengewicht voor het geweld en roeien tegen de stroom in. Hun pad ligt bezaaid met obstakels, zoals de onderdrukking van protesten door het Israëlische leger, Palestijnse aanvallen tegen Israëlische burgers, geweld van kolonisten en andere schendingen van het internationaal recht. Toch zijn ze ervan overtuigd dat hun weg kan leiden naar vrede en veiligheid voor beide volkeren.

Israëlische terreinwinst, Palestijns landverlies

 Palestijns gebied

 Joods/Israëlisch gebied

Vóór VN-verdeelplan

VN-verdeelplan 1947

Oprichting van Israël

Heden

Het Israëlisch-Palestijns conflict is vooral een territoriaal conflict. Eén partij boekte veel terreinwinst, terwijl het gebied van de andere partij steeds kleiner werd. Deze kaarten tonen de evolutie op het terrein. De Britten kregen na WO I het mandaat over 'historisch Palestina' (nu het grondgebied van Israël en de bezette Palestijnse gebieden.) Vanaf de jaren 20 waren er toenemende spanningen tussen de Arabische en de Joodse bevolking omdat beide groepen een eigen staat wilden in het gebied. De zionistische beweging zag Palestina als 'een land zonder volk voor een volk zonder land' en promoveerde internationaal migratie tot ongenoegen van de Palestijnen.

De Britten begrepen dat de clash tussen beide nationale bewegingen afstevende op oorlog en wilden hun mandaat opgeven. Daarom stelden de Verenigde Naties in 1947 voor het land te verdelen in een Joodse en een Palestijnse staat. Vlak vóór het VN-Verdeelplan woonden er ongeveer 1.800.000 mensen in historisch Palestina. Eén derde hiervan was Joods. De Joodse bevolking bezat toen 7 % van het gebied. Het VN-Verdeelplan voorzag 55 % voor de Joodse staat. De Arabische landen en de Palestijnen verwierpen het plan. Het werd niet gerealiseerd omdat er een soort burgeroorlog ontstond die in mei 1948 zelfs evolueerde tot een conflict tussen de Arabische landen en Israël. Uiteindelijk werd Israël opgericht op 78 % van historisch Palestina.

In de zesdaagse oorlog van 1967 bezette Israël ook de Westelijke Jordanoever, Oost-Jeruzalem en de Gazastrook. De VN veroordeelden dit en vroegen Israël om zich terug te trekken uit de bezette gebieden. Israël startte echter met de bouw van nederzettingen in bezet gebied. Op dit moment controleert Israël 60 % van de Westelijke Jordanoever, de zogenaamde C-zone. Hier bevinden zich de nederzettingen en krijgen Palestijnen nauwelijks bouwvergunningen.

De Palestijnse Nakba herinneren

Tijdens de Israëlisch-Arabische oorlog van 1948 moesten 750.000 Palestijnen hun huizen verlaten. Palestijnen herdenken deze massale verdrijving na de oprichting van de staat Israël als de Nakba ('catastrofe' in het Arabisch). Honderden Palestijnse dorpen en steden bleven verlaten en/ of verwoest achter.

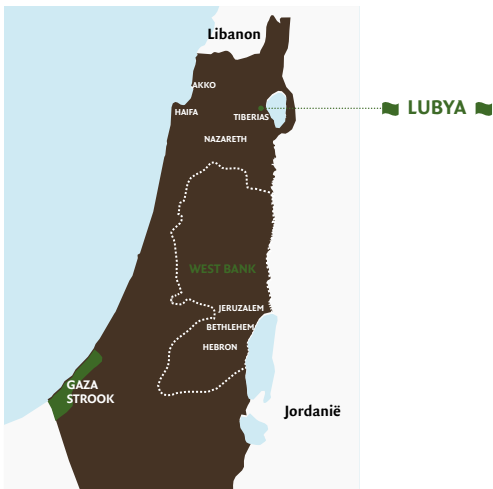
De Israëlische organisatie Zochrot ('herinneren' in het Hebreeuws) wil de Nakba op ludieke of artistieke wijze bekendmaken in Israël. Veel Joodse Israëli's weten immers niets over de verwoesting van de Palestijnse dorpen en cultuur. Dit onderwerp wordt doodgezwegen in het onderwijs en de politiek. Zochrot wil het debat over het recht op terugkeer van Palestijnse vluchtelingen stimuleren om tot een ander politiek discours en uiteindelijk tot verzoening te komen.

Zochrot steunde in mei 2015 de mars van een groep Zuid-Afrikaanse Joden naar het dorp Luby. De groep wilde zich verontschuldigen voor de aanleg van het 'Zuid-Afrikabos' op de grond van dit voormalige Palestijnse dorp. De Belgische fotograaf Frank Ostyn vergezelde hen op deze tocht. Frank Ostyn is gefascineerd door de Palestijnse kwestie, in het bijzonder door de Palestijnse diaspora.

Mars naar een voormalig Palestijns dorp in Israël.

© Frank Ostyn

Meer informatie over Zochrot

www.zochrot.org/en

Meer informatie over het werk van Frank Ostyn

www.frankostyn.com

“Aan de mensen van Israël die bang zijn voor onze vrijheid: wees niet bang, we zullen jullie ook bevrijden.

**Dit is mijn versie
Van een hymne die gezongen wordt
Op de dag dat jij en ik zij aan zij staan
Schouder aan schouder
Kijkend naar een nieuwe zonsopgang
Die decennia van haat en wreedheid
Uitwist
De dag dat ik opsta
Uit het puin van je onderdrukking
Beloof ik je dat ik niet alleen zal opstaan
Jij zal ook opstaan
Je zal bevrijd worden
Van je tirannie
En mijn vrijheid
Zal je redding zijn.”**

*Fragment uit 'Liberation anthem' van de Palestijnse dichteres Samah Sabawi.
Het volledige gedicht is te vinden op www.palestinechronicle.com.*

Hymne van de bevrijding

Samah Sabawi is een dichteres en politiek activiste. Haar ouders ontvluchtten noodgedwongen de Gazastrook in de Israëlisch-Palestijnse oorlog van 1967. Haar gedichten gaan over de ervaringen van Palestijnen in de diaspora of Palestijnen die leven onder de Israëlische bezetting.

Sabawi maakt deel uit van een nieuwe generatie van Palestijnse activisten die strijden met woorden. Ze wil een andere taal creëren om de ervaringen van Palestijnen weer te geven. Met woorden als 'apartheid' en 'etnische zuivering' wil ze de realiteit van meer dan 4 miljoen Palestijnen beschrijven. Tegelijkertijd ijvert ze voor verzoening. Ze gelooft dat deze pas mogelijk is als de Israëlische onderdrukking stopt.

“In mei 2014 werden op onze boerderij 1.500 fruitbomen verbrand en kapotgemaakt door het Israëlische leger. Wij willen niet meegaan in deze spiraal van geweld. We planten het dubbel aantal bomen terug. Wij weigeren vijanden te zijn.”

Amal Nassar
Palestijns mensenrechtenactiviste, Tent of Nations.

Weigeren vijanden te zijn

Tent of Nations is een Palestijnse boerderij vlak bij Bethlehem op 950 meter hoogte. Een vijftal Israëlische nederzettingen palmen de omliggende heuvels in. Op de weg naar de boerderij ligt een wegblokkade. Bewoners en bezoekers moeten er te voet heen.

Amal ('hoop') Nassar runt de boerderij met haar broer Daoud en de hulp van internationale vrijwilligers. Haar voorouders kochten deze grond in 1916. Dat was in de tijd van de Ottomanen, de toenmalige machtshebbers in Palestina. De familie heeft de eigendomsbewijzen geregistreerd bij het latere Britse bewind. In 1991 riep de Israëlische regering het grondgebied uit tot eigendom van de staat. Dat is een van de manieren die Israël gebruikt om Palestijns privéland in beslag te nemen.

Voor de familie Nassar was dat de start van een nog steeds lopende rechtszaak, waarbij de Israëlische overheid tot het uiterste gaat om haar doel te bereiken: ze wil Amal en haar familie zien vertrekken van hun land. Het eindeloze juridische getouwtrek vraagt veel tijd, geld en energie, én is een ongelijke strijd. De familie mag niet bouwen en geen cement gebruiken. Haar watertanks worden regelmatig vernield en ze krijgt om de haverklap het bevel om delen van de boerderij af te breken.

In mei 2014 werden zo'n 1.500 fruitbomen van twintig jaar oud met de bulldozer omver getrokken en dan verbrand. Amal vraagt zich af of hun bomen 'een bedreiging' zijn voor de Israëlische staat ... Toch is haar visie om op een positieve manier te reageren. "We zullen dubbel zoveel bomen terug planten."

Tent of Nations is een ontmoetingsplaats geworden. De familie en vrijwilligers bouwen bruggen tussen mensen. Ze geven workshops over geweldloze communicatie en vredesopvoeding, en passen de lessen ook toe in de praktijk. Sinds kort is er persoonlijk contact met iemand uit een van de omliggende Israëlische nederzettingen. Zo maken ze barsten in een schild van 'niet willen weten' en tonen ze de jonge generatie de kracht van dialoog, geloof, liefde en hoop.

Meer informatie over Tent of Nations
www.tentofnations.org
www.facebook.com/vriendententofnations

Activiteit van de Palestijnse circusschool.

© Milan Zsyypura

RAMALLAH

Jonglerend de bezetting te lijf gaan

De Palestijnse circusschool in Ramallah zet circusactiviteiten, scholing en voorstellingen op touw. De school is een vrijhaven voor creativiteit in een omgeving getekend door conflict. Via circustechnieken worden jongeren fysiek en artistiek uitgedaagd. Veel van het werk ligt op sociaal-emotioneel vlak: jongeren leren samenwerken, elkaar vasthouden en steunen. Letterlijk en figuurlijk.

Het circus laat jongeren toe hun gevoelens te uiten en ervaringen te delen. De trainers getuigen hierover. Mohammed Abutaleb kon zijn ervaringen met geweld van het leger verwerken en de hoop op een betere toekomst behouden. “Ze kunnen ons proberen te breken. Maar we zullen een glimlach op de lippen van kinderen toveren.” Op zijn beurt kan hij jongeren blootstellen aan nieuwe ideeën, technieken en dromen. “Het circus stelde me in staat mezelf te leren kennen. Ik ontmoette ook andere mensen en leerde een nieuwe omgeving kennen. Op een of andere manier vond ik rust.”

Ook voor Nayef Abdallah vormde het circus een keerpunt in zijn leven. Rond zijn achttiende verliet Nayef het vluchtelingenkamp al-Faraa nabij de stad Jenin. Hij vond werk in een bar in Ramallah. Een ontmoeting met de directeur van de Palestijnse circusschool leidde hem naar de wereld van het circus. Nayef schreef zich in en volgde enkele jaren les. Hij kreeg een beurs en trok naar Canada om zich te bekwamen in circustechnieken en in het lesgeven. Met deze ervaring kon hij overal terecht, maar hij keerde terug naar Palestina. Voor hem was dat het juiste om te doen. Zijn doel is jongeren in Palestina een alternatief bieden voor een samenleving vol geweld.

Meer informatie over de Palestijnse circusschool
www.palcircus.ps

“ Ik denk niet dat het wij of zij is. Het is exact het tegengestelde: de veiligheid van Israël hangt af van een Palestijnse staat naast ons. In Israël leveren we nu een gevecht om het hart en de ziel van onze maatschappij.”

Yehuda Shaul
Israëliisch mensenrechtenactivist, *Breaking the Silence*.

Ex-soldaten houden Israël een spiegel voor

Breaking the Silence is een Israëlische organisatie van ex-soldaten die getuigen over hun ervaringen in de bezette Palestijnse gebieden. Ze willen Israëli's een spiegel voorhouden en hun beeld over de bezetting corrigeren. Breaking the Silence probeert niet te veel te oordelen, maar wel te informeren. Het maatschappelijke belang van het leger in Israël is enorm. Daarom zijn de ex-soldaten goed geplaatst om een kritische boodschap over de bezetting te brengen via de media en lezingen te geven voor onder meer beleidsmakers en jongeren. Daarnaast organiseren ze bezoeken aan de stad Hebron en de heuvels ten zuiden ervan, waar de rampzalige gevolgen van de bezetting erg zichtbaar zijn.

Een van de bezielers van Breaking the Silence is Yehuda Shaul. Hij deed zijn verplichte legerdienst van 2001 tot 2004 in Hebron. Daar wonen 600 Israëlische kolonisten tussen 200.000 Palestijnen. Hij zag hoe de kolonisten Palestijnen vernederden en bedreigden. Dit was confronterend voor hem maar als soldaat werd hij niet geacht om kritische vragen te stellen. Hij was een onderdeel van de bezetting. Aan het einde van zijn legerdienst durfde Yehuda te spreken met andere soldaten over zijn twijfels en ervaringen.

Yehuda is ervan overtuigd dat de bezetting en de militarisering van de maatschappij Israël ondermijnen. Hij ziet de onwaardige behandeling van de Palestijnen als het grootste gevaar voor de Israëlische staat. Ze ondergraven zijn legitimiteit. Bovendien worden Israëli's blind voor het leed van de ander. Hij is ervan overtuigd dat de ziel van Israël op het spel staat. “Wat voor maatschappij willen we zijn? In welk land willen we leven? Is het gerechtvaardigd om zoveel geweld tegen burgers te gebruiken?”

Meer informatie over Breaking the Silence
www.breakingthesilence.org.il

“Ik merkte als tiener in de gevangenis dat we via hongerstakingen gemakkelijker onze rechten konden afdwingen dan met geweld. Dat zette me aan het denken over een andere weg. Een die moeilijker is, maar veel effectiever dan geweld te gebruiken.”

Sulaiman al-Khatib
Palestijns ex-strijder en mensenrechtenactivist, Combatants for Peace.

De andere weg: geweldloosheid

Vreedzaam verzet is een strategie waarop Palestijnen systematisch een beroep hebben gedaan. Ze heeft echter zichtbaarheid nodig om aan te slaan bij de bevolking. De organisatie Combatants for Peace probeert Israëli's en Palestijnen warm te maken voor geweldloze actie via getuigenissen en ludieke acties met Palestijnse ex-strijders en Israëlische soldaten die geweld hebben afgezworen. Sulaiman al-Khatib was ooit lid van de gewapende tak van de Palestijnse partij Fatah en stak in 1986, op veertienjarige leeftijd, een soldaat neer. Tijdens zijn gevangenschap beseftte hij dat geweldloosheid het krachtigste wapen tegen onderdrukking is.

Ook Mubarak Awad meent dat Palestijnen radicaal voor geweldloosheid moeten kiezen, al is het geen evidente keuze. Het werd hem met de paplepel ingegeven. Zijn vader werd gedood in de oorlog van 1948 en zijn moeder drukte hem op het hart niet te haten. Tijdens het begin van de Eerste Intifada gaf hij workshops over geweldloos verzet. De Palestijnse bevrijdingsorganisatie had toen de gewapende strijd tegen Israël nog niet opgegeven en spiegelde zich aan onafhankelijkheidsbewegingen als het Algerijnse Bevrijdingsfront. Dat getuigde volgens Mubarak van naïviteit. Hij stond niet alleen met zijn visie, ook al probeerde Israël het verzet in de kiem te smoren en verbande het Awad in 1988.

Vanaf 1987 werden er talloze protestacties, betogingen en boycots in de Palestijnse gebieden gehouden. Zo vond er in 1989 in Beit Sahour, een deelgemeente van Bethlehem, een staking plaats van zes weken: Palestijnen verbrandden hun identiteitskaarten, boycotten Israëlische producten en weigerden belastingen te betalen. De vreedzame actievoerders konden echter niet op dezelfde media-aandacht rekenen als de stenengooiers. Ook vandaag is dat zo.

Het geweldloos verzet raakte steeds meer overschaduwd door het geweld van de Palestijnse gewapende groeperingen. Het vreedzame gevecht om basisrechten blijft echter doorgaan. Veel acties richten zich op Israël, met als doel Israëli's te betrekken. Palestijns psychiater Eyad Serraj, een groot voorstander van geweldloosheid, geloofde dat dit niet enkel de Palestijnen maar ook Israël zou bevrijden. Vreedzaam verzet legt de verantwoordelijkheid immers bij de tegenstander en kan hem tot andere keuzes aanzetten.

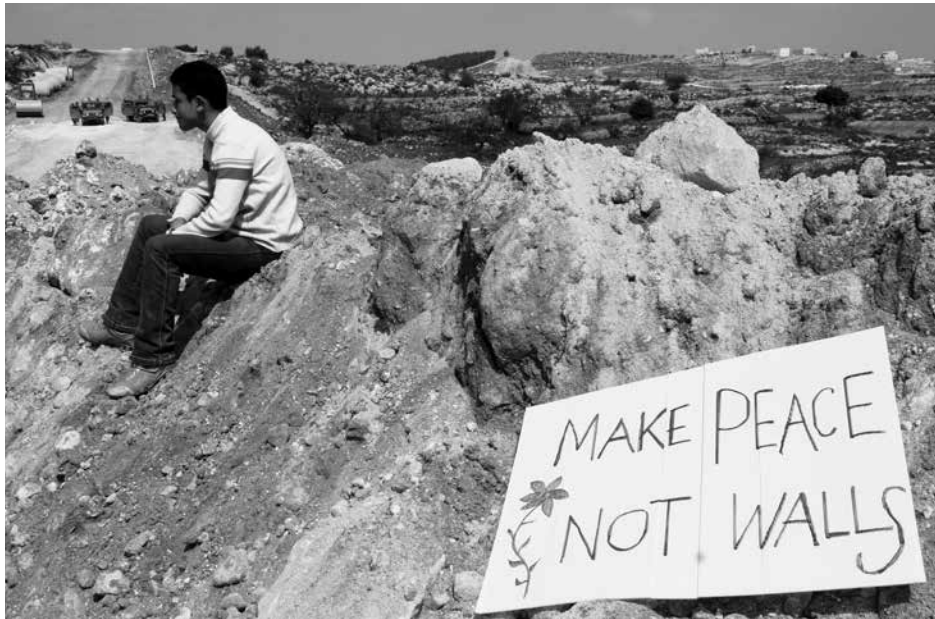

Make peace not walls

De tweespalt in de Palestijnse maatschappij tussen gewelddoos en gewelddadig verzet werd goed zichtbaar tijdens de Tweede Intifada. Gewapende groeperingen pleegden zelfmoordaanslagen in Israël. Tegelijkertijd ontstond er een nieuwe dynamiek in dorpjes waar de inwoners protesteerden tegen de Muur die Israël in 2002 begon te bouwen en die hen zou afsnijden van hun land. Elke vrijdag verzamelden burgers zich in bedreigde dorpen als Bil'in, Budrus en Jayyous. Dat protest verspreidde zich ook naar andere dorpen zoals Nabi Saleh, waar land wordt ingenomen voor de uitbreiding van een nabijgelegen nederzetting. De protesten trokken internationaal aandacht.

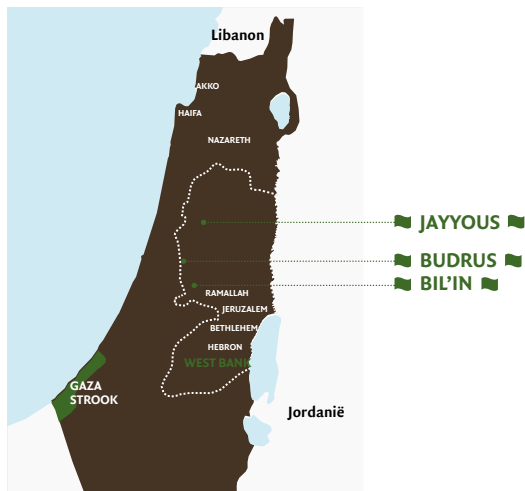
Tot op vandaag vinden er op vrijdag betogingen plaats, vaak in het bijzijn van Israëlische en internationale activisten. Het Israëlische leger reageerde van meet af aan met geweld op deze protesten tegen de Muur en de nederzettingenbouw. Tijdens nachtelijke invallen worden gemeenschapsleiders gearresteerd, of jongeren die worden beschuldigd van stenen gooien. Het leger vuurt regelmatig traangasgranaten en rubberen kogels af tijdens de betogingen, waardoor die vaak uit de hand lopen en betogers toch stenen gooien. Deze dynamiek wordt vastgelegd in Thank God It's Friday, een documentaire die inzoomt op de protesten in Nabi Saleh.

De strijd van Bil'in en de uitdagingen waarmee actievoerders kampen, werd ook weergegeven in de documentaire 5 Broken Camera's. Regisseur Emad Burnat toont dat het vreedzame verzet zijn wortels vindt in de realiteit van een leven onder bezetting. Iconen zoals Martin Luther King en Gandhi zijn een bron van inspiratie. Ook de solidariteit van anti-apartheidsactivisten zoals Desmond Tutu is een hart onder de riem. Maar de kracht halen Palestijnen vooral uit hun eigen leven: hun veerkracht en het gebrek aan andere opties. Toch is het gebrek aan verandering ondermijnend. De documentaire legt de vertwijfeling vast in een dialoog tussen vader en zoon, waarbij de zoon vraagt waarom de dorpsbewoners niet met geweld tegen het leger reageren.

Protest tegen de Muur in Bil'in.

© Ann Paquier

“De dag komt dat de mensen die nu nieuwe muren bouwen die Palestijnen en Israëli’s scheiden, zullen meehelpen om ze neer te halen. En die dag zal de wijsheid zegevieren.”

Izzeldin Abuelaish
Palestijns mensenrechtenactivist, Daughters for Life.

Geen muren maar bruggen

Izzeldin Abuelaish werd in een vluchtelingenkamp in de Gazastrook geboren. Wekelijks onderging hij vernederingen van Israëliische soldaten toen hij de grens met Israël moest oversteken. Toch voelde hij nooit bitterheid tegenover Israëli’s. Izzeldin is erin geslaagd zich aan de armoede te onttrekken en gynaecoloog te worden. Hij werkte in Israël als vruchtbaarheidsspecialist. Izzeldin werd gerespecteerd door zijn Israëliische collega’s met wie hij steeds open gesprekken voerde, hoewel de politieke situatie hun vriendschap bemoeilijkte.

In januari 2009, tijdens de laatste dagen van de Gaza-oorlog, sloeg het noodlot echter toe. Een Israëliische raket sloeg in op hun huis en doodde drie van zijn vijf dochters. Natuurlijk had hij erbij stilgestaan dat zijn familie iets kon overkomen. Toch verdrong hij die gedachte, aangezien zijn familie vredelievend is. Ze was niet betrokken bij organisaties als Hamas, de islamitische groepering die Gaza onrechtmatig bestuurt en ook aanvallen op Israël uitvoert. Onmiddellijk na de inslag belde Izzeldin naar een bevriend reporter op de Israëliische televisie om hulp te vragen. Het schokkende gesprek werd rechtstreeks uitgezonden.

Ter nagedachtenis van zijn dochters en van zijn overleden vrouw, besloot hij hun verhaal te vertellen. Hij gelooft dat wraak zelfvernietigend werkt en wil in plaats van muren bruggen van vrede bouwen. “Ik ben ervan overtuigd dat de ziekte die onze verhoudingen zo aantast en die onze werkelijke vijand is, bestaat uit onwetendheid over elkaar. Anderen beoordelen zonder iets van ze te weten, zorgt voor spanningen, angst, wantrouwen en vooroordelen. Door elkaar persoonlijk beter te leren kennen, kunnen we respect voor elkaars verschillen opbrengen en – nog belangrijker – leren we inzien hoeveel we op elkaar lijken.”

Izzeldin verhuisde naar Toronto in Canada en startte er een stichting om onderwijs te promoten: Daughters for Life. Hij wil dat de namen van zijn dochters niet enkel op hun graven staan maar voortleven in onderwijsinstellingen. Tot op heden ontving hij geen compensatie of excuses van de Israëliische regering. Excuses zouden veel betekenen voor hem omdat de waarheid eer moet worden aangedaan.

Meer informatie over Daughters for Life
www.daughtersforlife.com

“Bruggen, geen muren. Het hoopvolle verhaal van een arts die zich inzet voor vrede in de Gazastrook en Israël”, Meulenhoff, 2011, 283 blz.

Activiteit Theatre Day Productions.

Kinderen voor even laten wegvliegen via theater

Theatre Day Productions brengt theater door en voor kinderen in Palestina, voornamelijk in de Gazastrook. Met theater biedt Theatre Day Productions tijdelijk afleiding en amusement, wat meer dan welkom is voor vaak getraumatiseerde kinderen en jongeren. Maar de invloed van hun theaterworkshops reikt veel verder: de jongeren krijgen zelfvertrouwen, hun sociale vaardigheden en leerprestaties verbeteren, enz. De positieve ontwikkelingen maken jongeren ook weerbaarder, geven hun hoop en voorkomen dat ze radicaliseren.

Een van de studenten, Ahmed Salah, getuigt: “Voor ik aan de drama-workshop meedeed, bleef ik altijd thuis. Ik speelde niet met de andere jongens in de straat. Ik ging alleen maar naar school en terug naar huis. Mijn neef is acteur. Nadat ik een theaterstuk van hem gezien had, wens-te ik dat ik kon zijn zoals hij. Toen het schoolhoofd naar onze klas kwam en ons vroeg wie aan de dramaworkshops zou willen deelnemen, was ik de eerste om de hand op te steken. Ik ben door die workshops een ander persoon geworden. Ik begon met vrienden op straat te spelen, met jongens die me eerst ‘probleemjongen’ noemden. Mijn relatie met mijn familie verandert elke dag.”

Theatre Day Productions werkt ook succesvol met vrouwen aan storytelling-projecten. Verhalen vertellen biedt een uitlaatklep om met de werkelijkheid om te gaan en pijn een plaats te geven. Maar daarnaast stimuleren verhalen de verbeelding. En de kracht van verbeelding wordt in conflictgebieden vaak te weinig benut. Rana Mourtaja is een jonge actrice die verhalen schrijft om de angst te bezweren. “Ik schrijf, niet zozeer om de roep van de muze te beantwoorden, maar om mezelf in deze eindeloze oorlog bij elkaar te houden.” Tijdens de Gaza-oorlog van 2014 pende ze een beklemmend kortverhaal neer en deelde het met de wereld via een blog. Ze beschrijft hoe gekmakend het gevaar van raket-aanvallen is en hoe moeilijk het is om te overleven. Haar verhaal delen ziet ze als haar grootste verzet.

Meer informatie over Theatre Day Productions

www.theatreday.org

‘Are 53 seconds long enough to gather my soul?’, *New Internationalist*, augustus 2014

“ Als je een kind of partner verliest, moet je kiezen. Stoppen met leven of voortdoen. Ik ontdekte dat Palestijnse moeders dezelfde pijn in zich dragen. Ik stopte met slachtoffer te zijn. Verzoening is je recht op wraak opgeven. ”

Robi Damalin
Israëliisch mensenrechtenactivist, Parents' Circle-Family Forum.

Het recht op wraak opgeven

Parents' Circle-Family Forum (PCFF) verenigt Israëliische en Palestijnse families die een familielid verloren hebben in het conflict. De organisatie begeleidt hen om verzoening te promoten, als alternatief voor haat en wraak. Via lezingen in scholen, interviews en tv-spots probeert PCFF Joods-Israëliische en Palestijnse burgers anders naar het conflict te doen kijken. Dit is een aartsmoeilijke opdracht. Veel Palestijnse jongeren zagen nog nooit een Israëli zonder uniform, veel Israëli's gingen nog nooit in gesprek met een Palestijn.

Rami Elhanan is een van de drijvende krachten achter de organisatie. Samen met zijn boezemvriend Bassam Aramin schuimt hij Israëliische en Palestijnse scholen af en reist hij de wereld rond om hun verhaal te brengen. Beide vaders verloren hun dochter. Smadar Elhanan werd gedood in een Palestijnse zelfmoordaanslag. Anata Aramin werd gedood door een Israëliische soldaat. Ze stellen dat als zij, ouders die hun kind verloren, in staat zijn de Ander de hand te reiken, iedereen dit kan. Ondertussen zijn ook hun zonen Yigal en Arab actief als jeugdleiders in de organisatie. De kracht van geweldloosheid wordt doorgegeven aan de volgende generatie.

Een van de deelnemers is Robi Damalin. Haar zoon werd gedood door een Palestijnse sluipschutter tijdens de Tweede Intifada. Ze is erg actief in een vrouwengroep en organiseert 'jamsessies', informele bijeenkomsten bij haar thuis, waarop Israëliische en Palestijnse vrouwen samen jam bereiden. "Aanvankelijk was dat niet makkelijk, maar intussen hebben we die bijeenkomsten echt nodig." Damalin is ervan overtuigd dat het geweld pas kan stoppen als Israëli's en Palestijnen kunnen praten. Arab Aramin bevestigt dit: "De bezetting kan pas echt stoppen als we elkaar als mensen beschouwen."

Meer informatie over Parents' Circle-Family Forum
www.theparentscircle.com

“We moeten een coalitie van hoop voorbereiden. Een beetje zoals het joodse feest Chanoeke: als alles duister is, moet je de duisternis verlichten met een kaars.”

Arik Ascherman

Israëliisch mensenrechtenactivist, Rabbis for Human Rights.

Een coalitie van hoop voorbereiden

Arik Ascherman werkt voor Rabbis for Human Rights (RHR). Deze organisatie van joodse geleerden combineert juridische actie met concrete steun aan groepen mensen die het moeilijk hebben. Volgens RHR volstaat het bijvoorbeeld niet om Palestijnen te helpen met de olijfoogst, ook hun recht op toegang tot hun land moet verzekerd worden. Specifiek werken de rabbijnen, samen met Palestijnen, rond de vernieling van Palestijnse huizen in Oost-Jeruzalem, de bescherming van bedoeïenen rondom Jeruzalem en de verdrijving van grotbewoners in het zuiden van Hebron.

De aandacht van RHR voor kwesties inzake het Heilig Land is gekoppeld aan de band die Joden ermee hebben. Ascherman meent dat de bezetting niet te rijmen valt met de waarden van het jodendom. Hij sluit zich aan bij rabbijn Yeshayahu Leibowitz die in de jaren '80 waarschuwde dat een onschuldige bezetting niet bestaat. Ascherman is van mening dat dit land voor de eeuwigheid werd geschonken aan het Joodse volk. Toch weigert hij de banden van een ander volk met dit land te ontkennen.

“Het valt me zwaar om een plaats als Hebron op te geven. Maar als het land ons werd beloofd, houdt deze belofte in dat we ons moreel moeten gedragen. We hebben echter methodes gekozen die indruisen tegen de geboden van het jodendom, om ons het land toe te eigenen. Ik denk niet dat God ons vroeg zijn geboden te eerbiedigen, als dat betekent dat we andere mensen onrecht aandoen. In plaats van te vechten om het land dat ons door Abraham werd nagelaten, zouden we beter meer aandacht besteden aan zijn morele nalatenschap.”

Ascherman wordt geregeld met de dood bedreigd en fysiek aangevallen. Zo viel een kolonist hem tijdens de olijfoogst in oktober 2015 aan. Hij weigert zich te laten intimideren en zijn missie op te geven om de humanistische waarden van het jodendom uit te dragen.

Meer informatie over Rabbis for Human Rights

www.rhr.org.il/eng

Brochure ‘Stemmen voor vrede uit Israël en Palestina’, 2004, op aanvraag te verkrijgen bij Broederlijk Delen

Vonken van vrijheid in Gaza

Gaza staat niet bekend om zijn cultuur. De kuststrook roept vooral beelden van geweld op. Israël trok zich in 2005 uit Gaza terug, maar blijft de grenzen, het luchtruim en de zee controleren. Nadat Hamas een staatsgreep pleegde in Gaza in 2007, installeerde Israël ook een blokkade. Hierdoor is er geen vrij verkeer van personen en goederen. Hamas installeerde een repressief bewind en wil de maatschappij islamiseren.

Ondanks de politieke situatie en het gebrek aan vrijheid is er een vrij bloeiende culturele scene in Gaza. De overwinning van Palestijns zanger Mohammed Assaf tijdens de populaire zangwedstrijd Arab Idol in 2014, zette Gaza voor het eerst in decennia opnieuw op de culturele kaart. Ook al geniet hun werk meestal weinig internationale aandacht, toch zijn er schilders, beeldhouwers, regisseurs, schrijvers en theatermakers actief. Door de blokkade zijn ze echter sterk geïsoleerd: ze kunnen niet deelnemen aan festivals en ondervinden moeilijkheden om werkmateriaal in te voeren. Ook is er nauwelijks financiering voor culturele evenementen.

Onder het motto 'We are not numbers' richtten jonge schrijvers uit Gaza een collectief op om de mensen achter de cijfers te tonen. Ze publiceren kortverhalen en doen die zoveel mogelijk de wereld rondgaan. Veel kunstenaars vinden ook, onder meer via sociale media, creatieve oplossingen om zich te uiten. Vooral op het vlak van audiovisuele kunsten beweegt er veel. Zoals overal ter wereld maken jongeren gebruik van documentaires en films om zich uit te drukken. Noodgedwongen gaan jongeren ook op zoek naar andere vormen van fysiek verzet, zoals parkour, een loopdiscipline waarbij deelnemers over hindernissen springen. De ruïnes en kapotgeschoten gebouwen in Gaza lenen zich hiertoe en zo ontstond een nieuwe rage.

Lees de kortverhalen van schrijvers uit Gaza op www.wearenotnumbers.org

Vonken van vrijheid in Gaza.

© Ann Paquier

“Mensen in Gaza worstelen dagelijks met hun levensnoden. Hierdoor is er geen ruimte voor muziek. Maar zolang er passie is, blijft er hoop. Wanneer ik een instrument opnieuw tot leven zie komen in de handen van een muzikant, leef ik op.”

Saif Mughanni
Palestijns instrumentenhersteller, Music Fund.

Instrumenten nieuw leven inblazen

Onder het motto ‘Give music a chance’ zamelt Music Fund instrumenten in over heel Europa. Eerst worden alle instrumenten onderzocht en indien nodig hersteld. Daarna worden ze verdeeld in partnerscholen in conflictgebieden als Palestina, Congo, Marokko, Haïti en Mozambique. Zo vonden sinds 2005 meer dan 2.000 instrumenten een nieuwe thuis. De vraag kwam van muziekscholen in Palestina, waar oprichter Lukas Pairon actief was met het Ictus Ensemble voor hedendaagse muziek. Hij bouwde een programma uit in samenwerking met Palestijnse culturele instellingen zoals de Qattanstichting.

Pairon hoedt zich voor optimisme over de impact van muziek op vrede en verzoening in Israël en Palestina. Die magische krachten kan je haar niet toedichten. Maar muziek heeft wel een helende kracht en bevordert het welzijn van jongeren. Muziek is misschien niet prioritair in conflictgebieden, maar wel broodnodig. Mensen kunnen niet zomaar gereduceerd worden tot wezens die basiszaken als voedsel en veiligheid nodig hebben. Muziek is een sleutel tot ontwikkeling.

Daarnaast is muziek een vorm van verzet. Dit is altijd zo geweest voor de Palestijnen. Na 1967 bezongen meer en meer Palestijnse muzikanten in de diaspora het verlies van hun thuisland. Libanees muzikant Marcel Khalifeh zette ook de gedichten van de Palestijnse dichter Mahmoud Darwish op muziek. De Eerste Intifada gaf een boost aan de Palestijnse muziekscene, zo ontstond de groep Sabreen, die thema’s als verlies, weerbaarheid en verzet opnam in moderne composities. Vanaf de Tweede Intifada maakte hiphop zijn intrede in de Palestijnse muziek. De groep DAM maakt bijvoorbeeld provocerende politieke liedjes.

“Gaza heeft zoveel meer te bieden dan raketten en boze mensen”, stelt Israëlisch-Argentijns dirigent en pianist Daniel Barenboim. Hij is een voorvechter van muziekonderwijs in Palestina en richtte samen met zijn Palestijnse vriend en schrijver Edward Said het Arabisch-Israëlische West Eastern Divan Orchestra op. Barenboim was ook betrokken bij de reparatie van de enige vleugelpiano in Gaza. Die stond tot 2015 te verkommeren in een oud theater. Tot hij herontdekt werd en Music Fund besloot om hem te restaureren. Dit werd gevierd met een concert van het nationaal conservatorium van Edward Said, de enige officiële muziekschool in Gaza.

Meer informatie over Music Fund en West Eastern Divan Orchestra
www.musicfund.eu en www.west-eastern-divan.org

Meer informatie

Websites

BROEDERLIJK DELEN

Vlaamse ontwikkelingsorganisatie die samen met 130 partnerorganisaties in het Zuiden armoede en ongelijkheid bestrijdt. In Palestina en Israël steunt ze vooral mensenrechtenorganisaties. Daarnaast doet ze politiek en sensibiliseringswerk in Vlaanderen.

www.broederlijkdelen.be

PAX CHRISTI VLAANDEREN

Vlaamse vredesorganisatie die vrede, verzoening en rechtvaardigheid bevordert vanuit een humane en christelijke inspiratie, zowel in eigen samenleving als in andere delen van de wereld. Zij kiest resoluut voor de actieve geweldloosheid om dat te realiseren.

www.paxchristi.be

B'TSELEM

Israëlische mensenrechtenorganisatie die mensenrechtenschendingen belicht aan de hand van statistieken, kaarten en filmpjes en een goed fotoarchief heeft.

www.btselem.org/english

GISHA

Israëlische ngo die ijvert voor het recht op bewegingsvrijheid in Gaza en updates geeft over de blokkade en de situatie op het terrein.

www.gisha.org

OFFICE FOR THE COORDINATION OF HUMANITARIAN AFFAIRS (OCHA)

VN-agentschap voor humanitaire zaken dat de humanitaire situatie documenteert, via goede kaarten, updates en artikels.

www.ochaopt.org

PALESTINIAN CENTER FOR HUMAN RIGHTS

Palestijnse ngo die informatie geeft over mensenrechtenschendingen door Israël en de Palestijnse gewapende groeperingen.

www.pchrgaza.org/portal/en

PEACE NOW: VREDE NU

Website van de Israëlisch-Joodse Vredesbeweging.

www.peacenow.org.il/eng

THE RIGHTS FORUM

Nederlandse organisatie van onder meer ex-premier Dries Van Agt die opkomt voor een rechtvaardig Midden-Oostenbeleid en interessante updates geeft.

www.rightsforum.org

Non-fictie boeken

Dries VAN AGT (2009). *Een schreeuw om recht*, Amsterdam: De Bezige Bij
Naim ATEEK (2012). *Roep om verzoening*. Een Palestijnse christen over vrede en recht
Toine VAN TEEFFELLEN (2012). *Soemoed*, Ziel van het Palestijnse volk, Gorinchem: Theologische uitgeverij Narratio

Stripverhalen

Guy DELISLE (2012). *Jeruzalem*, Amsterdam: De Bezige Bij
Maximilien LE ROY (2012). *De Muur*, Brussel: Casterman
Sarah GLIDDEN, Arend JAN VAN OUDHEUZDEN (2011). *Israël in 60 dagen*, Amsterdam: De Bezige Bij
Joe SACCO (2011). *Onder Palestijnen. De Intifada in beeld*, Amsterdam: Xtra

Films en documentaires

The Lemon Tree, Eran RIKLIS, 2007, 1 u. 46 min.
Promises, B.Z. GOLDBERG, 2001, 1 u. 46 min.
Z32, Avi MOGRABI, 2008, 1 u. 21 min.
The heart of Jenin, Marcus VETTER, 2008, 97 min.
Paradise now, Hany ABU-ASSAD, 2005, 1 u. 31 min.
Bil'in my love, Shai Carmeli POLLAK, 2006, 85 min.

Beknopte tijdslijn van het Israëlijsch-Palestijns conflict

1947
Op 29 november stemmen de Verenigde Naties (VN) het verdeelplan: 55 % van historisch Palestina voor de Joodse staat, 44 % voor de Arabische staat en Jeruzalem als internationaal gebied. De Palestijnen en Arabische landen verwerpen het plan. De zionistische beweging, die ijvert voor een staat voor het Joodse volk, aanvaardt het. Een burgeroorlog volgt.

19..

1959
De Palestijnse partij Fatah wordt opgericht met Yasser Arafat als leider. Het doel is de militaire strijd tegen Israël en de herovering van historisch Palestina.

1967
Op 5 juni start de oorlog waarbij Israël in zes dagen de Arabische landen verslaat. Israël bezet de Westelijke Jordaanoever en de Gazastrook naast de Golanhoogte (Syrië) en de Sinaiwoestijn (Egypte). Het annexeert Oost-Jeruzalem. De VN roepen Israël op zich terug te trekken uit de bezette gebieden. Israël start met de bouw van nederzettingen in bezet gebied.

1973
De Jom Kipoeroorlog breekt in oktober uit nadat een coalitie van Arabische landen, onder leiding van Syrië en Egypte, Israël aanvalt. Israël wint de oorlog na een initiële achterstand.

1988
In de verklaring van Algiers roept de PLO de Palestijnse staat uit op 22 % van historisch Palestina en erkent hiermee Israël. De Israëlijsche overheid weigert echter met de PLO te onderhandelen.

1994
Israëlijsch extremist Baroeh Goldstein begaat een slachtpartij in Hebron. Palestijnse extremistische groeperingen starten met zelfmoordaanslagen. De Palestijnse Autoriteit (PA) wordt opgericht.

47

59

67

73

88

94

48

64

87

93

1948
Op 14 mei roept Israël zijn onafhankelijkheid uit en vallen de Arabische buurlanden Israël aan. In deze oorlog, de Nakba ('catastrofe') voor de Palestijnen, worden meer dan 440 Palestijnse dorpen verwoest en 750.000 Palestijnen verjaagd. Israël verkrijgt de controle over 78 % van historisch Palestina. De VN stellen dat de Palestijnse vluchtelingen het 'recht op terugkeer' hebben.

1964
De Arabische landen richten de meer gematigde Palestijnse Bevrijdingsorganisatie (bekend onder haar Engelse afkorting PLO) op.

1987
De Eerste Intifada breekt uit. De Palestijnen willen na 20 jaar militaire bezetting het Israëlijsche leger 'van zich afschudden'. De reactie van het leger is genadeloos en leidt tot internationale sympathie voor de Palestijnen.

1993
Yitshak Rabin en Yasser Arafat tekenen de Oslo-akkoorden tussen Israël en de PLO. Het principe is 'land voor vrede'. Israël trekt zich geleidelijk aan terug en de Palestijnen krijgen, over een periode van 5 jaar, een eigen staat. Tegelijkertijd start Israël zijn afsluiting van de Palestijnse gebieden.

2000

De vredestop van Camp David faalt. In september brengt Israëlisch politicus Ariel Sharon een provocerend bezoek aan de Tempelberg in Jeruzalem. Kort daarna breekt de Tweede Intifada uit, gekenmerkt door geweld van het Israëlische leger en Palestijnse zelfmoordaanslagen. Meer dan 4.000 Palestijnen en 1.000 Israëli's worden gedood.

20..

2005

Israël trekt zijn leger en 8.000 kolonisten terug uit de Gazastrook, maar behoudt de controle over de grenzen.

2007

In juni verdrijft Hamas met geweld Fatah uit Gaza. Palestijns president Abbas krijgt internationale steun. Israël legt een blokkade op waarbij het draconische maatregelen neemt om het verkeer van goederen en personen aan banden te leggen.

2009

Op 18 januari maakt een staakt-het-vuren een einde aan de vijandelijkheden. De balans van de oorlog is ongezien: 1.400 Palestijnse doden (waarvan minstens 773 burgers en 248 politieagenten en 13 Israëlische doden (waaronder 3 burgers). Israël houdt de heropbouw tegen.

2011

De Palestijnse onderhandelaars richten zich op een nieuwe strategie uit frustratie over de bedroevende vooruitgang in het vredesproces. Doel is het Palestijnse lidmaatschap bij de Veiligheidsraad van de VN en andere internationale instellingen te bekomen. Daarnaast willen ze dat landen de Palestijnse staat op bilateraal vlak erkennen.

2014

In april ondertekenen Fatah en Hamas een akkoord en vormen ze een regering. Israël stopt de vredesgesprekken. In juni worden drie Israëlische jongeren gedood. Israël legt de schuld bij Hamas en start arrestaties op de Westoever. In juli wordt een Palestijnse tiener gedood. Palestijnse groeperingen hervatten raketaanvallen. Op 8 juli lanceert Israël de operatie 'Beschermdere Rand' in Gaza. Eind augustus heeft het conflict meer dan 2.000 Palestijnse slachtoffers gemaakt, vooral burgers. Aan Israëlische zijde komen er 6 burgers en bijna 70 soldaten om.

00

05

07

09

11

14

02

06

08

10

12

15

2002

De zelfmoordaanslagen volgen elkaar op. Het Israëlische leger lanceert de operatie 'Verdedigingsschild' en sluit Arafat op in zijn hoofdkwartier. Israël start met de bouw van het 'Veiligheidshek'/de Muur in de Westoever.

2006

De islamistische partij Hamas wint de parlementsverkiezingen. De internationale gemeenschap isoleert de regering omdat Hamas de staat Israël en de vredesakkoorden niet erkent en het geweld niet opgeeft. Er start een interne strijd tussen Fatah en Hamas.

2008

Eind 27 december lanceert Israël de militaire operatie 'Gegoten Lood' om Palestijnse raket-aanvallen te stoppen. Hamas schiet raketten af die diep in Israël landen.

2010

Israël zet de nederzettingenbouw voort ondanks de vraag van president Obama om de bouw te stoppen. In mei valt de Israëlische marine een vloot aan met hulpgoederen voor Gaza. Hierbij vallen 9 dodelijke slachtoffers. Na internationale verontwaardiging over de aanval verlicht Israël in juli zijn blokkade.

2012

In november 2012 breekt een nieuw gewapend conflict uit tussen Israël en Hamas ('Verdedigingszuil'). Israël voert hierbij zware bombardementen uit op Gaza en de Palestijnse gewapende groeperingen vuren raketten af op Israël. Hierbij komen 104 Palestijnse burgers en 3 Israëlische burgers om.

2015

Israël voert de vernielingen op van Palestijnse en Europees gefinancierde projecten in de C-zone (60% van de Westoever). Het geweld van kolonisten tegen Palestijnen neemt toe. In oktober starten Palestijnen met steekpartijen tegen Israëlische burgers en breekt een nieuwe cyclus van geweld uit.

Palestina

Ter vergelijking:
de oppervlakte van
België is 30.278 km².

OPPERVLAKTE
6.165 km²

Volgens de
Palestijnse Autoriteit
zou Oost-Jeruzalem
de hoofdstad van
Palestina moeten
worden. Door de
Israëliëse annexatie
van Oost-Jeruzalem
is Ramallah nu de
feitelijke hoofdstad.

AANTAL INWONERS
4,5 miljoen

BEVOLKING
97 % moslims
3 % christenen

BNP PER CAPITA
€ 2.700 (schatting 2011)

WERKLOOSHEID
23 % Westoever
+35 % Gaza

DONORHULP SINDS 1993
\$ 10 miljard in totaal

GEBRUIK WATER
123 liter per persoon per dag
Westoever

Israël

OPPERVLAKTE
21.000 km²

Volgens Israël
is Jeruzalem de
hoofdstad. De
annexatie van Oost-
Jeruzalem wordt
niet erkend door
de internationale
gemeenschap. Tel
Aviv is de officiële
hoofdstad.

AANTAL INWONERS
8,3 miljoen

BEVOLKING
80 % Joden
20 % Arabieren (moslims, christenen en druzen)

BNP PER CAPITA
€ 33.738 (schatting 2013)

WERKLOOSHEID
5,8 %

BEVOLKINGS-
PERCENTAGE ONDER
DE ARMOEDEGRENS
21 %

Volgens het
Israëliësch Bureau van
Statistiek 22.000 km²
met Oost-Jeruzalem
en de Golanhoogte
erbij (geannexeerd
gebied).

GEBRUIK WATER
544 liter per persoon per dag

Colofon

REDACTIE

Brigitte Herremans
Sari Stoops
Marleen Willemsen
Ann Franssen
Terri Grootjans
Zynke Huysmans
Linde Van den Broeck

Graag bedanken we alle vrijwilligers die mee hun schouders onder deze tentoonstelling hebben gezet, in het bijzonder Janien Borgers, Frans Daems, Maja De Belder, Marcel De Prins, Willy Van Vaerenbergh, Tom Viaene en Veronique Vuylsteke.

GRAFISCH ONTWERP

Fenna Zamouri

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

V.U.: Lieve Herijgers, Huidevettersstraat 165, 1000 Brussel.

Broederlijk Delen

OMDAT HET ZUIDEN PLANNEN HEEFT

WWW.BROEDERLIJKDELEN.BE

PREEDZAM

مركز
التعليم
الابتدائي
بمحافظة
المنيا

